

Socialdepartementet

Remiss. Börja med barnen! Följa upp hälsa och dela information för en god och nära vård (SOU 2021:78)**Sammanfattning**

Region Gotland delar utredningens uppfattning att det är nödvändigt att följa olika aspekter av barns och ungas hälsa, från graviditet till och med 20 års ålder, utifrån ett hälsofrämjande och förebyggande helhetsperspektiv. Region Gotland anser att det är önskvärt att kvalitetsregister för hälsovårdande verksamheter för barn och unga utvecklas och lyfter några delar som är särskilt viktiga att beakta avseende hälsodata och kvalitetsregister. Region Gotland anser dock att det finns risk att den föreslagna lydelsen till författningsändring är alltför vag.

Region Gotland instämmer i utredningens beskrivning att förutsättningarna för informationsdelning påverkas av juridiska, tekniska, semantiska och organisatoriska samt kulturella faktorer. Region Gotland instämmer förvisso också i att de juridiska möjligheter som finns behöver användas i högre utsträckning, men vill samtidigt understryka att nuvarande juridiska möjligheter dels är otillräckliga och dels riskerar att leda till olika användande runt om i landet. Region Gotland anser att utredningens förslag om att stärka möjligheten till informationsdelning är välkomna men hade gärna sett att förslagen var skarpare och att man verkat för en mer skyndsam process. Region Gotland anser att synen på informationsdelning behöver ändras för att gå i linje med ambitionen med omställningen till god och nära vård.

Gällande ekonomiska konsekvenser menar utredningen att förslagen är en investering i en mer effektiv vård som på kort sikt kan få administrativa och ekonomiska konsekvenser för regionerna respektive kommunerna (i egenskap av vårdgivare för elevhälsans medicinska insatser) men att kostnaderna på lång sikt är en investering i en mer effektiv vård av barn och unga som kan förebygga en allvarligare utveckling och kostnader för fördjupade insatser. Region Gotland delar förvisso utredningens bedömning men vill också påpeka att det ändå handlar om initiala tillkommande kostnader varför ekonomiskt stöd för dessa insatser bör övervägas för att önskad utveckling ska ske.

Yttrande

Kapitel 5.1 Uppföljning av barns och ungas hälsa

Region Gotland delar utredningens uppfattning att det är nödvändigt att följa olika aspekter av barns och ungas hälsa, från graviditet till och med 20 års ålder, utifrån ett hälsofrämjande och förebyggande perspektiv. På nationell nivå görs regelbundna enkätundersökningar avseende Hälsa på lika villkor för vuxna. Region Gotland anser att det borde övervägas att göra motsvarande undersökning för ungdomar.

Som generell synpunkt vill Region Gotland även framhålla att det är positivt att utredningen tar ett helhetsperspektiv som utgår från individen avseende hälsouppföljningen och lyfter fram att hela kedjan: mödrahälsovård, barnhälsovård, barn- och elevhälsans medicinska insatser och ungdomsmottagningarna därmed är viktiga aktörer som behöver inkluderas.

Kapitel 5.2 Förtydligande om uppgifter om hälsovård i kvalitetsregister

Region Gotland delar utredningens bedömning att det är nödvändigt att följa upp hälsovårdande verksamheter, särskilt de som riktar sig till barn och unga.

Kvalitetsregister är för detta ändamål viktiga verktyg. Det är därför önskvärt att kvalitetsregister för hälsovårdande verksamheter för barn och unga utvecklas, samt att utgångspunkten är att vilka uppgifter som ska ingå i registret definieras utifrån vad verksamheten behöver för kvalitetsuppföljning och att variabler samordnas mellan olika register. I verksamheter som jobbar med framförallt hälsovård, och inte sjukvård, blir olika hälsodata mått som är aktuella för att mäta kvalitet och följa upp verksamheten. Gränserna mellan hälsodataregister och kvalitetsregister kan därför vara svåra att dra exempelvis för elevhälsodata. Dessa verksamheter riktar sig dessutom till hela populationer, men har ändå samma behov av verksamhets- och kvalitetsuppföljning som andra mer diagnosriktade sjukvårdande verksamheter har. Det är därför viktigt att se till de behov som dessa verksamheter byggt upp och drivit fram i exempelvis Barnhälsovårdsregistret. Region Gotland delar även utredningens bedömning att statligt stöd behöver utgå till kvalitetsregister för hälsovårdande verksamheter och att det är eftersträvandevärt att öka nationell täckningsgrad.

Region Gotland anser dock att det finns risk att den föreslagna lydelsen till författningsändring är alltför vag för att säkerställa att kvalitetsregister ska kunna fungera i hälsofrämjande verksamheter som exempelvis Barnhälsovården och Barn- och elevhälsan.

Region Gotland vill även framhålla behovet av att säkerställa automatisk överföring av uppgifter till kvalitetsregister och hälsodataregister. Både för att öka kvaliteten i inmatning och för att säkerställa effektiv resursanvändning.

Kapitel 5.5 Möjligheter att dela information inom och mellan vårdgivare finns redan idag

Region Gotland instämmer i utredningens beskrivning att förutsättningarna för informationsdelning påverkas av juridiska, tekniska, semantiska och organisatoriska samt kulturella faktorer. Region Gotland instämmer förvisso också i att de juridiska möjligheter som finns behöver användas i högre utsträckning, men vill samtidigt understryka att nuvarande juridiska möjligheter är otillräckliga och riskerar att leda till olika användande runt om i landet.

Utredningen pekar i betänkandet på dels möjligheten att använda den enskildes samtycke som grund och dels möjligheten till sammanhållen journalföring.

Samtycke

Region Gotland vill framhålla att den enskildes samtycke förvisso kan användas som grund för att dela information, men att denna möjlighet helt bygger på och förutsätter att individen eller vårdnadshavaren har insikt i vikten av att information delas. Det är inte alltid lätt att ha insikt i informationens betydelse, ett nej byggt på okunskap eller rädsla kan få negativa konsekvenser. Det är idag otydligt vilka ramar samtycke innebär: kan det ges för en hel process, en tidsperiod eller avses endast enskilda aktiviteter?

Detta ger inte tillräckliga förutsättningar för nödvändig utveckling av arbetssätt och system. Region Gotland menar dessutom att samtycke som grund innebär en uppenbar risk för att tolkningen kommer att skilja sig åt i landet. Utöver nämnda otydlighet bedöms samtycke inte tillräckligt för exempelvis integrerade arbetssätt och användande av gemensamma planeringsverktyg.

Sammanhållen journalföring

Sammanhållen journalföring gör det möjligt för en vårdgivare att ge eller få direktåtkomst till uppgifter hos en annan vårdgivare. Detta under förutsättning att patienten har informerats om vad sammanhållen journalföring innebär och att patienten inte har motsatt sig att uppgifter görs tillgängliga. Sammanhållen journalföring ger således läsbarhet mellan vårdgivare emellan. Nuvarande bestämmelser kan således endast användas mellan vårdgivare och inte i relation till insatser som görs utifrån socialtjänstlagen eller skollagen.

Kapitel 5.6 Förslag till bestämmelser om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation bör genomföras och en utvidgning bör övervägas

Region Gotland hade gärna sett att utredningen lagt skarpare förslag avseende stärkt möjlighet till informationsdelning och anser att det hade varit en fördel om utredningen bett om tilläggsdirektiv för att påskynda processen.

Region Gotland delar utredningens bedömning att de förslag om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation som lämnats av Utredningen om sammanhållen information inom vård och omsorg (S 2019:01) bör genomföras samt att det bör undersökas om det är möjligt och lämpligt att utvidga de föreslagna bestämmelserna till att omfatta ytterligare grupper av barn och unga inom socialtjänsten. Region Gotland anser även att detta bör ske skyndsamt.

Möjligheten till sammanhållen journalföring gäller idag insatser utifrån hälso- och sjukvårdslagen. Det gör att även barn- och elevhälsans medicinska insatser omfattas avseende möjligheten till sammanhållen journalföring. Inom elevhälsan görs även psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Region Gotland vill här framhålla behovet av att, för att kunna samarbeta utifrån individens behov, kunna dela information dels mellan elevhälsans olika delar och dels med andra verksamheter som verkar utifrån hälso- och sjukvårdslagen respektive socialtjänstlagen. Motsvarande gäller för de yngre barnen dvs behov att kunna dela information mellan förskola och barnhälsovård för att både identifiera barn med behov, bedöma vilket stöd de behöver och kunna ge dem det stödet.

Avslutningsvis avseende informationsdelning vill Region Gotland framhålla att den ambition som finns i omställningen till en god och nära vård, dvs ett personcentrat förhållningssätt och fokus på att stärka individens hälsa genom tidiga insatser i samverkan, kräver en förändrad syn på informationsdelning. En syn där fokus inte är att ringa in vilka utsatta grupper som vård- och omsorgsgivare bör ha möjlighet att dela information kring utan istället en utgångspunkt där informationen följer

individens och att istället ringa in var individens integritetsskydd bör stärkas för att skydda individen.

Kapitel 7.6-7 Ekonomiska och andra konsekvenser för regioner respektive kommuner

Utredningen menar att förslagen är en investering i en mer effektiv vård som på kort sikt kan få administrativa och ekonomiska konsekvenser för regionerna respektive kommunerna (i egenskap av vårdgivare för elevhälsans medicinska insatser). Vidare för utredningen ett resonemang om att kostnaderna på lång sikt är en investering i en mer effektiv vård av barn och unga som i ett tidigare skede kan förebygga en allvarligare utveckling och kostnader för fördjupade insatser.

Region Gotland delar förvisso utredningens bedömning men vill också påpeka att det ändå, i enlighet med utredningens resonemang, handlar om initiala tillkommande kostnader varför ekonomiskt stöd för dessa insatser bör övervägas för att önskad utveckling ska ske.

Regionstyrelsen

Eva Nypelius
Ordförande Regionstyrelsen

Peter Lindvall
Regiondirektör